

FOKUS PÅ KORTFILM

Foto: 'Skin' Vivian Daval

EKSEMPLARISKE FILMANALYSER TIL LÆREREN

Kapitel 1 – Kortfilm og kortfilmsanalyse

Kortfilmen 'Poolen' (Storbritannien, 12 min.) tilhører 'coming of age'-genren, filmens svar på den litterære dannelsesroman. Filmen portrætterer Sams forvandling fra barn til ung. I timen omkring midnat dystre tre unge drenge om, hvem der kan holde vejret længst under vand. Hierarkiet blandt drengene er tydeligt. Øverst på sejrspodiet står Charlie, som symbolsk allerede bærer guldmedaljen om halsen: en rovdyr tand i sort lædersnor. Ben indtager andenpladsen, mens den overvægtige Sam befinder sig helt uden for podiechancer. For på overfladen er dette nok en traditionel drengedyst i udholdenhed, men der stikker meget mere under. Den spirende seksualitet lurer under overfladen. Seksualiteten tager form i Katies skikkelse, som dukker pludseligt og uventet frem i glimt. Drengene kæmper om Katies gunst, og vinderen får trofæet: Katie.

I lyset og i spejlet ser Sam kun sin overvægt, der er tildækket af en stor, våd T-shirt. Sam er bange for vandet, og seksualiteten skræmmer som Marianergraven med sin kolossale dybde. Sam bærer på en nær-drukneoplevelse. En oplevelse, som kortvarigt genskabte billedet af hans afdøde mor. Da Charlie skubber Sam ud på dybt vand, kommer Katie ham til undsætning som en beskyttende hønemor. Men Sam tørster ikke efter Katies moderlige og trøstende opmærksomhed. Han tørster efter en ny, mere moden og modig identitet. Han slår igen over for Charlies mobning og udfordrer ham. Charlie indtager nu sekundantens rolle og bliver vidne til den duel, Sam fører mod sig selv. Sam søger ned under vandoverfladen, udforsker mørket og ændrer sit liv. Vandet vasker rent, og vandet symboliserer Sams genfødsel. Et nyt døgn starter kl. 24, og Sam må holde sig

II
F
I
L
M
I
N
I
T
U
T

under vandet for at bevare magien. Sam svømmer videre til et nyt kapitel af sit liv.

Charlie, som til at starte med er Sams største modstander, ender altså med at blive Sams "fødselshjælper". Han giver Sam det brutale skub ud af reden, som moderfuglen, der skal lære sine unger at flyve.

Kapitel 2 – Karakterer og konflikter

Kortfilmen '13' (Danmark, 11 min.) fremtræder som et lille stykke "slice of life". Filmen er en naturalistisk gengivelse af virkeligheden uden store dramatiske højdepunkter og **filmiske virkemidler**. Forældrenes skilsmisse er rammen om filmens ydre konflikt. Faren er sprunget ud som homoseksuel og har forladt familien. Men det er Emmas dilemma, den indre konflikt, filmen kredser om. Har faren altid været til mænd, og har han levet på en løgn hele livet?

Emma møder farens kæreste, Casper, for første gang i lejligheden. Casper advarer: teenageårene er skånselsløse, og det er svært at finde sig selv mellem forældrenes (mødrenes) forventninger og normer. Ved man egentlig altid, hvem man er?

Denne dag fylder Emma 13 år. Hun indleder netop teenageperioden, som jo er kendetegnet med udvikling fra barn til ung. En periode, hvor barnet skal løsrive sig fra mor og far, finde sig selv og danne egne meninger og holdninger i livet. Persontegningen af Emma skildrer både barnet (med tårer på kind) og den kommende unge kvinde (med ildrøde lange negle). Moren har advaret om, at Emmas far sikkert har glemt hendes fødselsdag. Og faren *har* glemt dagen, men han finder mod til at svare ærligt og træder derfor ud af sin rolle som løgner. Emma og faren kan lære hinanden at kende på ny.

Filmens **præmis** kan formuleres ved hjælp af **aktantmodellen**: Det lykkes Emma (subjekt og modtager) at acceptere sin far (objekt), som han er, og give ham plads til også at leve sit eget liv. Udviklingen sker trods morens (modstander) forsøg på at fastholde Emmas modstand mod faren, og netop fordi Casper (hjælper) stiller de svære spørgsmål, som udfordrer Emma til selv at tage stilling. Da far ærligt erkender, at han har glemt Emmas fødselsdag, træder han ud af sin rolle som løgner (giver). Emmas respekt for ham vokser, og hun tør vise, at hun stadig har brug for ham. Emma og far kan mødes som selvstændige mennesker med respekt for hinanden.

Mange præmisser kan minde om gammeldags ordsprog, fx "En kat er sin egen". I en symbolsk scene lukker Emma katten ud, så den frit kan komme og gå. På samme måde bliver både faren og Emma sat fri fra deres klassiske roller som henholdsvis barn og far. De kan leve deres eget liv – også sammen!

Lille kat, lille kat, lille kat på vejen.
Hvis er du, hvis er du?
Jeg er sgu min egen!

Piet Hein (1940)

Kapitel 3 – Scenografi, rekvisitter og kostumer

Kortfilmen 'Seven Minutes in the Warsaw Ghetto' (Danmark, 8 min.) er en tragedie. Filmen viser netop i kraft af sine markante [scenografier](#), [rekvisitter](#) og kostumer, hvordan Hitlers rædselsregime havde held til at undertrykke og dræbe – ikke blot otteårige Samek og millioner af andre jøder, men også fantasien.

Perioden er skildret nøjagtig så [sort-hvid](#), som filmens sort-hvide farvepalet tillader. Gaden udenfor patruljeres af tunge køretøjer, som kaster faretruende [lys](#) ind i rummet og får rummet til at skælve. Rummet er spartansk indrettet og vidner om ekstrem fattigdom. Den sønderbombede baggård viser krigens ubarmhjertighed. Samek, hans mor og mormor har bogstaveligt talt krakeleringer og revner i deres ansigter. Deres hoveder er synligt og sårbart hæftet på kroppen med et spinkelt beslag. Jøderne er knækkede. Deres munde er lukkede, og de har mistet deres stemmer i samfundet. SS-soldaterne er stålfaste med skarptskårne ens ansigter. Kun øjnene taler i dukkernes hoveder.

I ghettoen falder lyset gennem de sprossede vinduer, så der tegnes et gitter, som fastholder jøderne i deres fængsel. Baggården er omringet af en høj mur med pigtråd, og overvågningslys fra høje elmast røber selv de mindste gemmesteder. I baggården gemmer Samek en legekasse. Her kan Samek kortvarigt lade fantasien råde. Den sorte bløde fjer står i skarp kontrast til Sameks andet legetøj. Den sorte fjer bliver her en metafor for frihed, mod og magi. Når fjereren danser i luften, vokser Sameks fantasi. Han finder mod til at spotte Hitler i sin karikaturtegning, og han opdiger et magisk univers, hvor hans legetøj – et par hårde sten og noget metaltråd – bryder tyngdeloven og danser over jorden. Han får mod til at forsøge at tilkæmpe sig guleroden på den anden side af muren. Men livet på den anden side er ikke for Samek og jøderne. Magien får de undertrykte til at vove modstand, men de taber. SS-soldaten retter pistolen mod Sameks øje og skyder. Samek er bragt til tavshed. Ravnene flygter mod himlen, lukker for solens lys og varsler verdens undergang.

Kapitel 4 – Filmiske virkemidler

Kortfilmen 'Skin' (Frankrig, 13 min.) fremtræder som en lille stiløvelse i suspensegenren. Filmen arbejder næsten klichéagtigt med de [filmiske virkemidler](#), og den skaber en stemning af angst, forfølgelse og [suspense](#), fra den allerførste tone bliver slåen an under titelsekvensen. Den øde metrostation med sine uendelige lange gange danner en elegant ramme om forfølgelsesmotivet, som bliver understøttet til fulde af den dramatiske brug af [håndholdt kamera](#) og hurtig [klipping](#). [Billedbeskæringer](#) og [kameravinkler](#) understøtter ligeledes suspense-motivet og magtrelationerne. Den mandlige hovedpersons fremtoning, med ansigtet skjult af hættens og et vansirende ar tværs over ansigtet, viser entydigt hans rolle som skurken.

Men filmen har mere på hjertet end at skræmme os. Filmene gør op med en stereotyp forestilling om kvindelige ofre og mandlige skurke. Her er kun ofre. Filmene er en fortælling om racisme og kærlighed. En fortælling om den forbudte kærlighed mellem hvid og sort og dens fatale konsekvenser. Vores hvide skurk var forelsket i den sorte kvinde som ung. Men han turde ikke tage kontakt til hende. Han lurede på hende i skjul, som han gennem filmens begyndelse belurer hende. Filmens skurk vil ikke heltinden noget ondt. Tværtimod. Han vil tale med hende. Han vil undskylde. Undskylde for sin brors ugering og undskylde for menneskers ugeringer. Det sort-hvide tema bliver understreget af **farverne**, men netop også af filmens klichéfyldte brug af suspense-virkemidler. Publikum bliver snydt. Filmens **præmis** bliver symbolsk fremstillet i de røde læber på endevæggen. Hvis vi tør tale sammen, bliver verden mindre farlig, og måske tør vi også elske hinanden.

Kapitel 5 – Dramaturgi, fortællestruktur og filmisk tid

Kortfilmen 'En tier' (Storbritannien, 12 min.) er én stor snydekonstruktion – og selv om slutningen virker overraskende, var vi jo blevet varslet fra filmens begyndelse.

Vi møder Homer i vanlige omgivelser, da han oversprøjter sig selv og kiosken med sodavand. Kioskejeren dulmer sin vrede med en ordentlig tår rom (**set up**) og råber rasende efter ham: "Du slipper ikke afsted med det". Det er ikke første gang, Homer begår hærværk her. Hvad har kioskejeren gjort for at fremkalde dette raseri? Homer cykler (**set up**) i rasende fart hjem. Hjemme ryger bedstefar hash på en vandpibe. Ilden gløder i pibehovedet og dulmer smerterne. Homer snyder (**set up**) bedstefar og udgiver sig for at være politi. I befippelse spilder bedstefar vand ud over sig selv. Her står begge forbrydere tilsmudset af deres lovovertrædelser. "Normale teenagere har sex", siger bedstefar hovedrystende og fortsætter truende: "De spærrer dig inde, hvis du fortsætter". Men Homer afviser påstanden: "Nej, de gør ej. Man skal tages på fast gerning. De er for dovne. De giver hele tiden min sag videre til en anden. De har sikkert ikke læst hele sagen!" (**set up**). Bedstefar og Homer indgår et væddemål, og filmen passerer **første vendepunkt** (3.20). Vil det lykkes for Homer at undgå straf?

Homer drømmer: Han cykler i høj fart, og en bil nærmer sig (**konfrontation**). I haven brænder bedstefar haveaffald, og Homers foldboldplakater og fodboldstøvler får plads på bålet. Homer tager afsked med et kapitel af sit liv. På vej til isenkræmmeren stjæler Homer blomster (**set up**), som skal bruges til at indynde sig hos pigen i butikken. Homer tøver, ser mod sit ben og erindrer igen fragmenter fra drømmen. En anden dreng kommer ham i forkøbet og inviterer pigen ud (**pay off**). Homer har tabt. Hvis projektet var lykkedes, ville scenen kunne markere et vendepunkt, som gav Homer mulighed for at skabe en ny harmonisk tilværelse. I stedet bliver scenen et **point of no return**. En symbolsk genfødsel: Homer er dømt ude. Han er ikke en normal teenager. Han spiller ikke fodbold, og han får ikke sex. Hans blik falder på sandpapir og en benzindunk (**set up**), som han tager med sig. Tilbage står nu kun hævn og væddemålet med bedstefar. Der er ingen vej tilbage.

Under **andet vendepunkt** finder Homer det værktøj, som skal guide ham gennem de sidste prøver og føre ham tilbage til harmonien. Homer fylder dunken med benzin og bruger sandpapiret til at slibe sit ben til blods (9.16). Myndighederne er dukket op hjemme med en fodlænke (set up), som skal forhindre Homer i at forlade hjemmet. Fodboldpokalerne må vige hylden for senderen til fodlænken. Homer tilbyder sit ene ben, som er dækket med forbindinger. Det andet er revet til blods. Fodlænken bliver sat på det første ben (set up).

Homer løfter overraskende benprotesen med fodlænken af (pay off) og henvender sig til bedstefar: "Så kan du godt hoste op". Myndighederne har ikke læst Homers akter. De er lige så uvidende som publikum (pay off). Homer er blevet påkørt på cykel af en fuld kioskejer i bil. Kioskejeren flygter fra sin forbrydelse (pay off). Han kaster flaske og bilnøgler fra sig og melder bilen stjålet.

Homer kan fuldføre sin hævnmission. Homer tager en gammel protese på, griber benzindunken og en æske tændstikker og går. Vores sympati med Homer har ændret sig. Homer er ikke blot en utilpasset ung mand, men en teenager, som har fået berøvet sit liv. Hans fodboldkarriere er død, og han kan ikke, som andre teenagere, spille fodbold og dyrke sex.

